

METODE OPTIMALIZACIJE U GRAĐEVINARSTVU

Teorija odlučivanja

Odlučivanje u izvjesnosti

Analitički hijerarhijski proces
- primjer

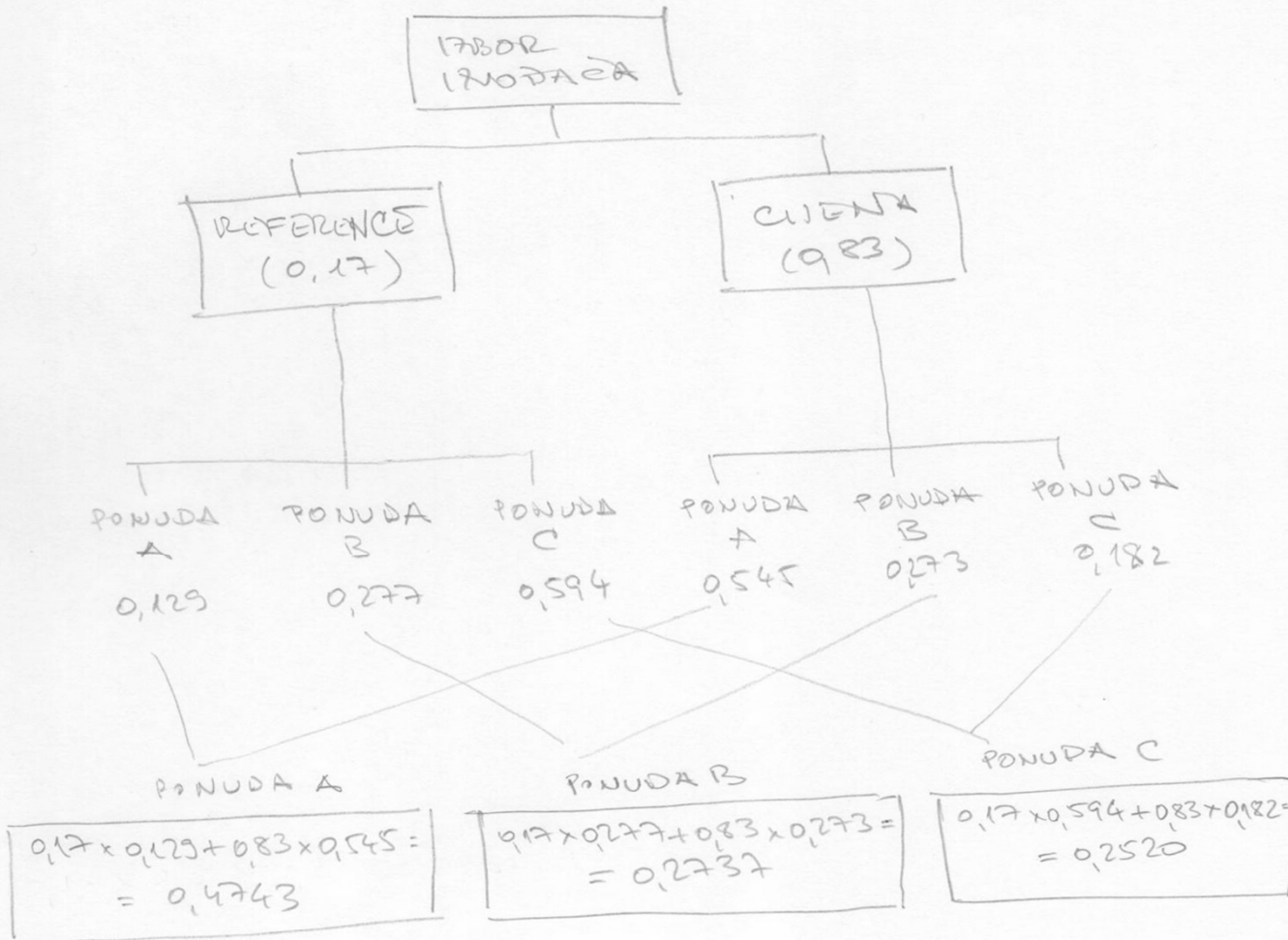
Na natječaj za izvođenje građevinskih radova javila su se tri ponuditelja A, B i C. Za izbor najpovoljnijeg prisutna su dva kriterija, cijena i reference. Povjerenstvo za izbor izvoditelja smatra da je cijena pet puta važnija od referenci, te stoga predstavlja oko 83% ukupne kvalitete ponude, dok reference predstavljaju 17%. U nastavku se primijenjuje ocjenjivanje izvoditelja, te se zaključuje da pojedini ponuditelji kriterije cijene i referenci zadovoljavaju na slijedeći način:

	<u>Postotak zadovoljavanja kriterija</u>		
<u>Kriterij</u>	<u>Pon. A</u>	<u>Pon. B</u>	<u>Pon. C</u>
Reference	12.9	27.7	59.4
Cijena	54.5	27.3	18.2

RIJESENJE;

Odlučivanje u izvjesnosti

ABC metoda

- primjer

Odlučivanje s rizikom

- Primjer

Pretpostavimo da želimo investirati 10.000 n.j. na burzi u dionice dvaju poduzeća A i B. Dionice poduzeća A, iako rizične, u slučaju povoljnog stanja na tržištu (bull market), mogle bi donijeti 50% povrata tijekom sljedeće godine. U slučaju lošeg stanja na tržištu (bear market) dionice bi mogle izgubiti 20% svoje vrijednosti.

Poduzeće B omogućava prihod od 15% u slučaju dobrog stanja tržišta, i 5% u slučaju lošeg tržišta.

Predviđanja govore da je 60% vjerojatnosti da se dogode dobre okolnosti na tržištu, a 40% da one budu loše.

Kamo je pametno investirati?

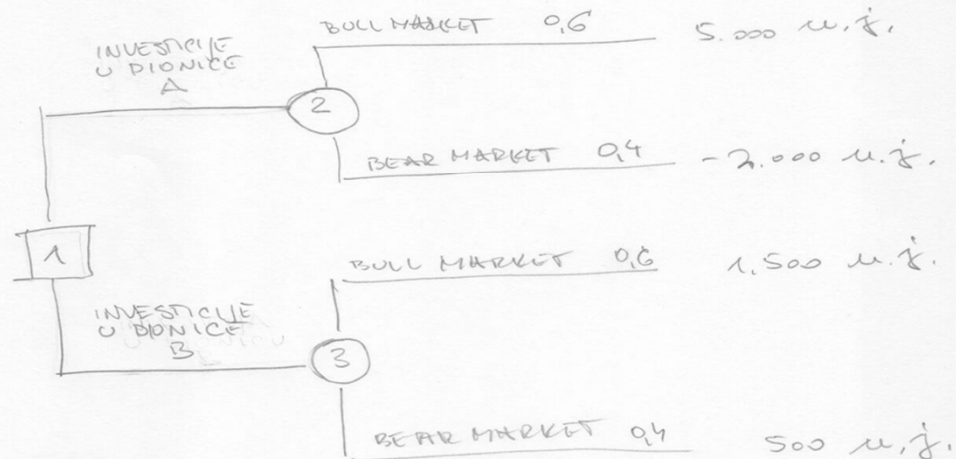
RJEŠENJE:

- TABLIČNI PRIKAZ

1. GODIŠNJI PORUKA ZA 10.000 M.K.

MOGUĆE ODLUKE	BULL MARKET (M.K.)	BEAR MARKET (M.K.)
DIONICA PODUZEĆA A	5.000	- 2.000
DIONICA PODUZEĆA B	1.500	500
VJEROJATNOST POJAVE SITUACIJE	0,6	0,4

- GRAFIČKI PRIKAZ

LEGENDA:

- - TOČKA ODLUČIVANJA
- - TOČKA RASPLETA

IZRAČUN ISHODA

$$\begin{aligned} \text{DIONICA A} &= 5.000 \times 0,6 + (-2.000) \times 0,4 = 2.200 \text{ m.j.} \\ \text{DIONICA B} &= 1.500 \times 0,6 + 500 \times 0,4 = 1.100 \text{ m.j.} \end{aligned}$$

ZAKLJUČAK

BOJA JE INVESTICIJA U DIONICU A.

Odlučivanje u neizvjesnosti

- Primjer

U organizaciji poslovne edukacije, moguće je pretpostaviti posjećenost unutar četiri kategorije: 20 osoba, 30 osoba, 40 osoba ili 50 osoba. Financijski efekt organizacije je najbolji ako je broj polaznika što bliži očekivanom. Odstupanje od predviđenog broja polaznika uzrokuje gubitak prihoda zbog podcijenjenog broja polaznika ili gubitka prihoda zbog neiskorištenih kapaciteta.

Označimo sa a_1 do a_4 pojedine kategorije posjećenosti, a sa s_1 do s_4 razinu posjećenosti. U tablici su dani troškovi za svaku od situacija u tisućama novčanih jedinica.

	s_1	s_2	s_3	s_4
a_1	5	10	18	25
a_2	8	7	12	23
a_3	21	18	12	21
a_4	30	22	19	15

Potrebno je odlučiti za koju od kategorija posjećenosti je najpovoljnije dimenzionirati kapacitete.

RIJEŠENJE:

LAPLACE

VJEROJATNOST INTERESA ZA POJEDINE
KATNE POSJEĆENOSTI S1 DO S4
IZNOSI $P = 1/4$.

ZA SVAKU OD KATEGORIJA POSJEĆENOSTI
MOŽEMO IZRAČUNATI:

$$\begin{aligned} E\{a_1\} &= \frac{1}{4} (5 + 10 + 18 + 25) = 14.500 \text{ u.} \\ E\{a_2\} &= \frac{1}{4} (8 + 7 + 12 + 23) = 12.500 \text{ u. OPTIMUM!} \\ E\{a_3\} &= \frac{1}{4} (21 + 18 + 12 + 21) = 18.000 \text{ u.} \\ E\{a_4\} &= \frac{1}{4} (30 + 22 + 19 + 15) = 21.500 \text{ u.} \end{aligned}$$

MINIMAX

	S1	S2	S3	S4	MAKSIMUM U RETKU
a1	5	10	18	25	25
a2	8	7	12	23	23
a3	21	18	12	21	21
a4	30	22	19	15	30

← MINIMAX!

SAVAGE

TABLICA NASTAJE OD OPTIMANJEM
 NAJMANJE IZNOSA IZ SVAKOG
 OD STUPACA IZ TABLICE
 MINIMAX, DAKLE 5, 7, 12 I 15,
 OD SVAKE OD VEUCINA

	Δ_1	Δ_2	Δ_3	Δ_4	MAKSIMUM U RETKU
a_1	0	3	6	10	10
a_2	3	0	0	8	8 ← MINIMAX!
a_3	16	11	0	6	16
a_4	25	15	7	0	25

HURWICZ

$\alpha = 0,5$

KATEGORIJA	MINIMUM RETKA	MAKSIMUM RETKA	$\alpha (\text{MINI. RETKA}) + (1-\alpha) (\text{MAKS. RETKA})$
a_1	5	25	15
a_2	7	23	15
a_3	12	21	16,5
a_4	15	30	22,5